

EKSAMENSOPPGAVE

Fag: IRK10013 Generell kjemi
Sensurfrist: Tirsdag 19. april 2016

Lærer: Birte J. Sjursnes

Grupper: 15Kje+Y+tress og 15Bio+Y	Dato: 29.03.2016	Tid: 09:00 – 13:00
Antall oppgavesider: 5	Antall vedleggssider: 4	
Hjelpemidler: Godkjent kalkulator "Book of data" eller andre formelsamlinger		
KANDIDATEN MÅ SELV KONTROLLERE AT OPPGAVESETTET ER FULLSTENDIG ALLE SVAR SKAL BEGRUNNES (vis beregninger, ikke bare svaret)! Alle hovedoppgaver teller likt		

- Vedlegg 1: Det periodiske system til bruk etter behov.
Vedlegg 2: Oksidasjonstilstander til bruk i oppgave 1a)
Vedlegg 3: Syrekonstanter til bruk i oppgave 3b) 2)
Vedlegg 4: Basekonstanter til bruk i oppgave 3b) 2)

Oppgave 1

a) Angi manglende navn eller formel

1) KBr	4) Ammoniumklorid
2) FeSO ₄	5) Svovelsyre
3) NaHCO ₃	6) Dinitrogentrioksid

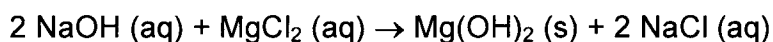
- b) i) Beskriv kort hva en ionisk binding er, og angi hvilken kombinasjon av elementer (metaller og ikke-metaller) som generelt gir denne typen binding.
- ii) Beskriv kort hva en kovalent binding er, og angi hvilken kombinasjon av elementer (metaller og ikke-metaller) som generelt gir denne typen binding.
- iii) Hva er forskjellen på en upolar (ren) kovalent binding og en polar kovalent binding?

c) Identifiser følgende

- 1) Et kation med 3 plussladninger (M^{3+}) som har lik elektronkonfigurasjon som neon.
- 2) Ett grunnstoff som i grunntilstand har 3 uparede $2p$ -elektroner.

Oppgave 2

a) Magnesiumhydroksid, $Mg(OH)_2$ er det melkehvite stoffet i magnesiamelk. Når NaOH tilsettes en løsning av $MgCl_2$ blir $Mg(OH)_2$ dannet og felles ut som fast stoff:

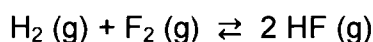

Mm $Mg(OH)_2 = 58,32 \text{ g/mol}$

- 1) Hvor mange mL 0,300 M NaOH trengs for å reagere med 125,0 mL 0,150 M $MgCl_2$?
 - 2) Hvor mange gram $Mg(OH)_2$ dannes når 50,0 mL 0,200 M $MgCl_2$ tilsettes 30,0 mL 0,500 M NaOH-løsning? Anta at all dannet $Mg(OH)_2$ felles ut.
- b)
- 1) 50,0 mL av en løsning NaCl-løsning fortynnes til 250 mL. Konsentrasjon etter fortynning er 0,0250 M. Hva var startkonsentrasjon?
 - 2) Beregn molaritet når 300,0 mL 0,750 M eddiksyre blandes med 200,0 mL 0,350 M eddiksyre.
- c) En 0,944 M løsning av glukose ($C_6H_{12}O_6$, Mm = 180,16 g/mol) i vann har en tetthet på 1,0624 g/mL ved 20°C. Mm (H_2O) = 18,02 g/mol. Beregn følgende:
- 1) Masseprosent
 - 2) Molfraksjon

Oppgave 3

a) Ved en bestemt temperatur er likevektskonstanten $K_c = 100$ for reaksjonen:

- i) 2,00 mol $\text{H}_2(\text{g})$ og 2,00 mol $\text{F}_2(\text{g})$ tilsettes en beholder på 1,00 liter. Beregn molare konsentrasjoner av alle stoffer ved likevekt
- ii) Angi hvordan likevekten påvirkes av endringene under (likevekt mot høyre, venstre eller ingen endring). Begrunn svaret!
- 1) Trykket økes ved å redusere volumet.
 - 2) Hydrogen (H_2) tilsettes.
 - 3) Hydrogenfluorid (HF) fjernes.
- b) 1) Beregn K_{sp} for PbBr_2 når løselighet på massebasis er 4,34 g/l.
 $M_m(\text{PbBr}_2) = 367,01 \text{ g/mol}$.
- 2) Angi om følgende salter vil gi en sur, nøytral eller basisk løsning når de løses i vann og skriv eventuell protolysereaksjon (syre-base reaksjon med vann) som viser om løsningen blir sur eller basisk. Syre- og basekonstanter finnes i vedlegg 3 og 4 hvis nødvendig.
- i) NH_4Cl ii) NaCN

Oppgave 4

Oppgitt: $PV = nRT$

Gasskonstanten: $R = 0,0821 \frac{\text{l} \times \text{atm}}{\text{mol} \times \text{K}}$

$$1 \text{ atm} = 760 \text{ mmHg} = 760 \text{ torr}$$

$$0^\circ\text{C} = 273,15\text{K}$$

- a) Tre gasser ble tilsatt den samme 10,0 liter beholderen inntil et totaltrykk på 800 torr ved 30°C ble nådd. Blandingen inneholder 0,182 mol CO₂, 0,188 mol O₂ og en ukjent mengde N₂.

Oppgitt: Mm (CO₂) = 44,01 g/mol

Mm (O₂) = 32,00 g/mol

Mm (N₂) = 28,01 g/mol

- 1) Det totale antall mol gass i beholderen.
 - 2) Molfraksjon til N₂.
- b) En beholder fylles med en ideell gass til trykket er 40,0 atm ved 0°C.
- 1) Hva vil trykket i beholderen bli hvis den varmes opp til 125°C?
 - 2) Ved hvilken temperatur vil trykket i beholderen være 150 atm?

Oppgave 5

- a) Du skal lage 1,00 liter 0,750 M eddiksyre-acetat buffer (CH₃COOH – CH₃COO⁻) med pH = 5,00.

- i) Beregn molar konsentrasjon av eddiksyre (CH₃COOH) og acetat (CH₃COO⁻) i bufferen.

Oppgitt: Henderson-Hasselbalch ligningen: $pH = pK_a + \log \frac{[baseform]}{[syreform]}$

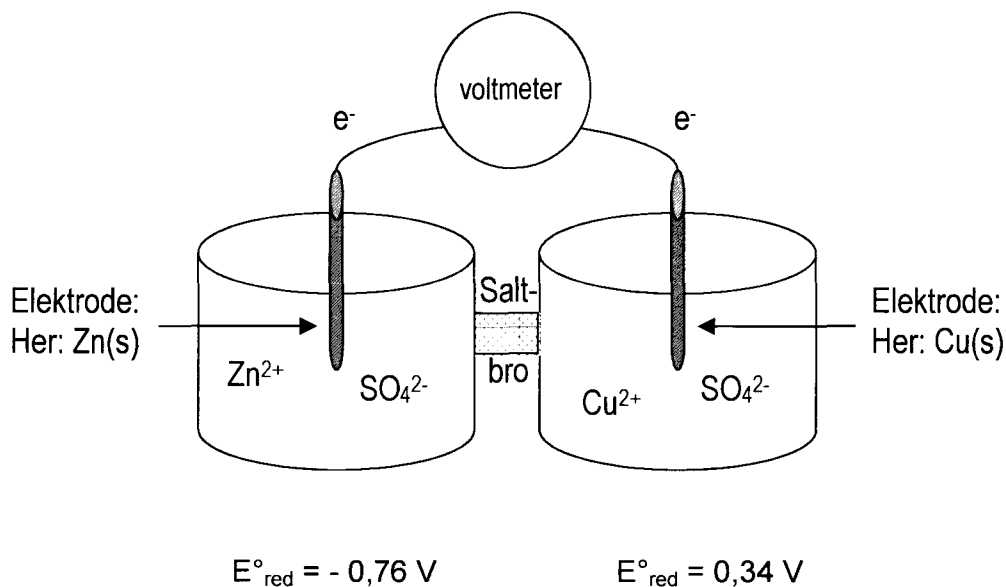
hvor baseform og syreform refererer til konjugert syre-basepar i bufferen.

$$K_a (\text{eddiksyre}) = 1,80 \times 10^{-5}$$

- ii) Du starter med 1,00 liter 0,750 M eddiksyreløsning. Hvor mange mol NaOH må du tilsette for å lage bufferen i i)? Anta ingen volumendring ved tilsats av NaOH.
- b) I en 0,100 M løsning av en svak, enprotisk syre (HA) er prosent dissosiasjon 7,50%. Beregn pH i løsningen og K_a for syren.

Reaksjonsligning: $HA (aq) + H_2O (l) \rightleftharpoons H_3O^+ (aq) + A^- (aq)$

Oppgave 6

- a) Vi har en galvanisk celle hvor den ene halvcellen består av ZnSO₄-løsning og elektrode av Zn (s) og den andre består av CuSO₄-løsning og elektrode av Cu (s) som vist i illustrasjonen. Standard reduksjonspotensial er angitt under hver halvcelle.
- Skriv halvreaksjoner som reduksjonsreaksjoner for hver halvcelle.
 - Skriv balansert ligning for total redoksreaksjon slik at denne er spontan.
 - Beregn standard cellepotensial, E°.
 - Hvilken elektrode (halvcelle) er anode og hvilken elektrode (halvcelle) er katode?
 - Hva er oksidasjonsmiddel og hva er reduksjonsmiddel?
- b) Hvor mange gram sølv (Ag) blir felt ut ved elektrolyse av en AgNO₃-løsning i en periode på 20,00 minutter og med en strømstyrke på 2,400 A?

Oppgitt: $1\text{A} = 1 \text{ C/s}$ $(1\text{Ampere} = 1 \frac{\text{Coulomb}}{\text{sekund}})$

Det forbrukes 96500 C for å overføre 1 mol elektroner

Mm (Ag) = 107,87 g/mol

Vedlegg 1: Det periodiske system

Main groups										Main groups							
1 1A																18 8A	
1 H 1.00794	2 2A	Transition metals										13 3A	14 4A	15 5A	16 6A	17 7A	2 He 4.00260
3 Li 6.941	4 Be 9.01218											5 B 10.81	6 C 12.011	7 N 14.0067	8 O 15.9994	9 F 18.998403	10 Ne 20.1797
11 Na 22.98977	12 Mg 24.305	3 3B	4 4B	5 5B	6 6B	7 7B	8	9 8B	10	11 1B	12 2B	13 Al 26.98154	14 Si 28.0855	15 P 30.97376	16 S 32.066	17 Cl 35.453	18 Ar 39.948
19 K 39.0983	20 Ca 40.078	21 Sc 44.9559	22 Ti 47.88	23 V 50.9415	24 Cr 51.996	25 Mn 54.9380	26 Fe 55.847	27 Co 58.9332	28 Ni 58.69	29 Cu 63.546	30 Zn 65.39	31 Ga 69.72	32 Ge 72.61	33 As 74.9216	34 Se 78.96	35 Br 79.904	36 Kr 83.80
37 Rb 85.4678	38 Sr 87.62	39 Y 88.9059	40 Zr 91.224	41 Nb 92.9064	42 Mo 95.94	43 Tc (98)	44 Ru 101.07	45 Rh 102.9055	46 Pd 106.42	47 Ag 107.8682	48 Cd 112.41	49 In 114.82	50 Sn 118.710	51 Sb 121.757	52 Te 127.60	53 I 126.9045	54 Xe 131.29
55 Cs 132.9054	56 Ba 137.33	57 *La 138.9055	72 Hf 178.49	73 Ta 180.9479	74 W 183.85	75 Re 186.207	76 Os 190.2	77 Ir 192.22	78 Pt 195.08	79 Au 196.9665	80 Hg 200.59	81 Tl 204.383	82 Pb 207.2	83 Bi 208.9804	84 Po (209)	85 At (210)	86 Rn (222)
87 Fr (223)	88 Ra 226.0254	89 †Ac 227.0278	104 Rf (261)	105 Db (262)	106 Sg (266)	107 Bh (264)	108 Hs (269)	109 Mt (268)	110 (271)	111 (272)	112 (277)		114 (289)		116 (289)		118 (293)

*Lanthanide series	58 Ce 140.12	59 Pr 140.9077	60 Nd 144.24	61 Pm (145)	62 Sm 150.36	63 Eu 151.96	64 Gd 157.25	65 Tb 158.9254	66 Dy 162.50	67 Ho 164.9304	68 Er 167.26	69 Tm 168.9342	70 Yb 173.04	71 Lu 174.967
†Actinide series	90 Th 232.0381	91 Pa 231.0359	92 U 238.0289	93 Np 237.048	94 Pu (244)	95 Am (243)	96 Cm (247)	97 Bk (247)	98 Cf (251)	99 Es (252)	100 Fm (257)	101 Md (258)	102 No (259)	103 Lr (262)

Vedlegg 2: Oksidasjonstilstander for grunnstoffer

Grunnet omgjøring av tabell til svart-hvitt så er metaller i hvitt og ikke-metaller i grått. De mest stabile oksidasjonstilstander som før var i rødt er nå i svart, fet og understreket.

1A	2A	3B	4B	5B	6B	7B	8B			1B	2B	3A	4A	5A	6A	7A	8A
1 H <u>+1</u> <u>-1</u>																	2 He
3 Li <u>+1</u>	4 Be <u>+2</u>											5 B <u>+3</u>	6 C <u>+4</u> +2 -4	7 N <u>+5</u> +4 +3 +2 +1 <u>-3</u>	8 O <u>+2</u> -0.5 -1 <u>-2</u>	9 F <u>-1</u>	10 Ne
11 Na <u>+1</u>	12 Mg <u>+2</u>											13 Al <u>+3</u>	14 Si <u>+4</u> -4	15 P <u>+5</u> +3 -3	16 S <u>+6</u> <u>+4</u> +2 <u>-2</u>	17 Cl +7 +6 +5 +4 +3 +1 <u>-1</u>	18 Ar
19 K <u>+1</u>	20 Ca <u>+2</u>	21 Sc <u>+3</u>	22 Ti <u>+4</u> +3 +2	23 V <u>+5</u> +4 +3 +2	24 Cr <u>+6</u> +5 +4 <u>+3</u> +2	25 Mn <u>+7</u> +6 <u>+4</u> +3 <u>+2</u>	26 Fe <u>+3</u> <u>+2</u>	27 Co <u>+3</u> <u>+2</u>	28 Ni <u>+2</u>	29 Cu <u>+2</u> <u>+1</u>	30 Zn <u>+2</u>	31 Ga <u>+3</u>	32 Ge <u>+4</u> -4	33 As +5 <u>+3</u> -3	34 Se <u>+6</u> +4 <u>-2</u>	35 Br +5 +3 +1 <u>-1</u>	36 Kr <u>+4</u> <u>+2</u>
37 Rb <u>+1</u>	38 Sr <u>+2</u>	39 Y <u>+3</u>	40 Zr <u>+4</u>	41 Nb <u>+5</u> <u>+4</u>	42 Mo <u>+6</u> +4 +3	43 Tc <u>+7</u> +6 +4	44 Ru +8 +6 +4 <u>+3</u>	45 Rh +4 <u>+3</u>	46 Pd +4 <u>+2</u>	47 Ag <u>+1</u>	48 Cd <u>+2</u>	49 In <u>+3</u>	50 Sn <u>+4</u> <u>+2</u>	51 Sb +5 <u>+3</u> -3	52 Te <u>+6</u> +4 <u>-2</u>	53 I +7 +5 +1 <u>-1</u>	54 Xe <u>+6</u> <u>+4</u> <u>+2</u>
55 Cs <u>+1</u>	56 Ba <u>+2</u>	57 La <u>+3</u>	72 Hf <u>+4</u>	73 Ta <u>+5</u>	74 W <u>+6</u> +4	75 Re <u>+7</u> +6 +4	76 Os <u>+8</u> <u>+4</u>	77 Ir <u>+4</u> <u>+3</u>	78 Pt <u>+4</u> <u>+2</u>	79 Au <u>+3</u> <u>+1</u>	80 Hg <u>+2</u> <u>+1</u>	81 Tl <u>+3</u> <u>+1</u>	82 Pb +4 <u>+2</u>	83 Bi +5 <u>+3</u>	84 Po <u>+2</u>	85 At <u>-1</u>	86 Rn

Vedlegg 3: Syrekonstanter

Utdrag fra tabell i McMurry, John and Fay, Robert C. *Chemistry* 2004, 4th ed, Pearson Education Inc., Appendix C, A-15 – A-16.

TABLE 1 Acid-Dissociation Constants at 25 °C

Acid	Formula	K_{a1}	K_{a2}	K_{a3}
Acetic	CH ₃ CO ₂ H	1.8×10^{-5}		
Acetylsalicylic	C ₉ H ₈ O ₄	3.0×10^{-4}		
Arsenic	H ₃ AsO ₄	5.6×10^{-3}	1.7×10^{-7}	4.0×10^{-12}
Arsenious	H ₃ AsO ₃	6×10^{-10}		
Ascorbic	C ₆ H ₈ O ₆	8.0×10^{-5}		
Benzoic	C ₆ H ₅ CO ₂ H	6.5×10^{-5}		
Boric	H ₃ BO ₃	5.8×10^{-10}		
Carbonic	H ₂ CO ₃	4.3×10^{-7}	5.6×10^{-11}	
Chloroacetic	CH ₂ ClCO ₂ H	1.4×10^{-3}		
Citric	C ₆ H ₈ O ₇	7.1×10^{-4}	1.7×10^{-5}	4.1×10^{-7}
Formic	HCO ₂ H	1.8×10^{-4}		
Hydrazoic	HN ₃	1.9×10^{-5}		
Hydrocyanic	HCN	4.9×10^{-10}		
Hydrofluoric	HF	3.5×10^{-4}		
Hydrogen peroxide	H ₂ O ₂	2.4×10^{-12}		
Hydrosulfuric	H ₂ S	1.0×10^{-7}	$\sim 10^{-19}$	
Hypobromous	HOBr	2.0×10^{-9}		
Hypochlorous	HOCl	3.5×10^{-8}		
Hypoiodous	HOI	2.3×10^{-11}		
Iodic	HIO ₃	1.7×10^{-1}		
Lactic	HC ₃ H ₅ O ₃	1.4×10^{-4}		
Nitrous	HNO ₂	4.5×10^{-4}		
Oxalic	H ₂ C ₂ O ₄	5.9×10^{-2}	6.4×10^{-5}	
Phenol	C ₆ H ₅ OH	1.3×10^{-10}		
Phosphoric	H ₃ PO ₄	7.5×10^{-3}	6.2×10^{-8}	4.8×10^{-13}
Phosphorous	H ₃ PO ₃	1.0×10^{-2}	2.6×10^{-7}	
Saccharin	C ₇ H ₅ NO ₃ S	2.1×10^{-12}		
Selenic	H ₂ SeO ₄	Very large	1.2×10^{-2}	
Selenious	H ₂ SeO ₃	3.5×10^{-2}	5×10^{-8}	
Sulfuric	H ₂ SO ₄	Very large	1.2×10^{-2}	
Sulfurous	H ₂ SO ₃	1.5×10^{-2}	6.3×10^{-8}	
Tartaric	C ₄ H ₆ O ₆	1.0×10^{-3}	4.6×10^{-5}	
Water	H ₂ O	1.8×10^{-16}		

Vedlegg 4: Basekonstanter

Utdrag fra tabell i McMurry, John and Fay, Robert C. *Chemistry* 2004, 4th ed, Pearson Education Inc., Appendix C, A-15 – A-16.

TABLE 3 Base-Dissociation Constants at 25 °C

Base	Formula	K_b
Ammonia	NH_3	1.8×10^{-5}
Aniline	$\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$	4.3×10^{-10}
Codeine	$\text{C}_{18}\text{H}_{21}\text{NO}_3$	1.6×10^{-6}
Dimethylamine	$(\text{CH}_3)_2\text{NH}$	5.4×10^{-4}
Ethylamine	$\text{C}_2\text{H}_5\text{NH}_2$	6.4×10^{-4}
Hydrazine	N_2H_4	8.9×10^{-7}
Hydroxylamine	NH_2OH	9.1×10^{-9}
Methylamine	CH_3NH_2	3.7×10^{-4}
Morphine	$\text{C}_{17}\text{H}_{19}\text{NO}_3$	1.6×10^{-6}
Piperidine	$\text{C}_5\text{H}_{11}\text{N}$	1.3×10^{-3}
Propylamine	$\text{C}_3\text{H}_7\text{NH}_2$	5.1×10^{-4}
Pyridine	$\text{C}_5\text{H}_5\text{N}$	1.8×10^{-9}
Strychnine	$\text{C}_{21}\text{H}_{22}\text{N}_2\text{O}_2$	1.8×10^{-6}
Trimethylamine	$(\text{CH}_3)_3\text{N}$	6.5×10^{-5}